

Asia: VN/21891/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Rauhanturvaajaliitto ry. (SRTL) kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

SRTL on noin 6 000:n rauhanturvaamis- ja kriisinhallintatehtävissä palvelleiden kriisinhallintaveteraanien perustamien yhdistysten muodostama itsenäinen maanpuolustus-, veteraani- ja etujärjestö. Kaikkiaan suomalaisia on vuodesta 1956 lähtien osallistunut aseellisiin rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioihin puolustusvoimien palkatusta henkilöstöstä ja reserviläisistä sekä erikseen nimetyistä asepalvelusta suorittamattomista henkilöistä yli 50 000 lähtijää. SRTL on myös siviilikriisinhallintatehtävissä palvelleiden etujärjestö.

Olemme perehtynyt luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle ja toteamme siitä seuraavaa:

Liittyminen Pohjois-Atlantin puolustusliittoon vahvistaa Suomen puolustuspoliittista asemaa ja parantaa mahdollisuuksia kansalaisten turvaamiseen ja maan puolustamiseen. Suomen pitkäaikainen osallistuminen kansainvälisiin rauhanturvaamis- ja kriisinhallintaoperaatioihin (myös Naton puitteissa) tarjoaa hyvät mahdollisuudet tarjota kokemusta ja osaamista myös tulevaisuuden, ehkä yhä monimuotoisempiin operaatioihin.

Osallistuttaessa Naton kriisinhallintaan eteentyönnettyyn läsnäoloon, ilmatilan valvontaan ja turvaamiseen sekä nopean toiminnan joukkoihin on kaikissa vaiheissa kuitenkin muistettava, että sotilaiden juridinen asema, oikeudet ja velvollisuudet määritellään tarkasti. Sama koskee heidän oikeuttaan osallistumisen ja/tai sen aiheuttamien sairauksien ja vammojen vaatimaan hoitoon, kuntoutukseen ja vertaistukeen. Yksi keino siihen on kriisinhallintaveteraanistatuksen määrittely jo operaatiosta päätettäessä.

Kaikkiin operaatioihin on liittynyt ja liittyy sekä vaaratilanteita että arjen elämiseen liittyviä haasteita. Palvelusaika vaikuttaa rauhanturvaajan ja hänen läheistensä hyvinvointiin. Se voi altistaa sekä rauhanturvaajat että heidän läheisensä stressille ja traumaattisille kokemuksille. Riittävä tieto kuormittavista tekijöistä ennen palvelusta, palveluksen aikana ja palveluksen jälkeen helpottavat kokemusten työstämistä ja jaksamista.

SRTL:n mielestä välittömästi Nato-jäsenyyden toteuduttua on tehtävä tarkennukset ainakin lakeihin sotilaallisesta kriisinhallinnasta, kansainvälisen avun antamisesta ja pyytamisestä sekä lakiin puolustusvoimista. Niissä tulee selkeästi määritellä Natoon liittyvät velvoitteet ja päätöksentekoprosessi.

Luonnoksen mukaan kriisinehkäisy ja -hallinta on yksi Naton kolmesta ydintehtävästä. Se kattaa kaiken toiminnan, joka on tarpeen Naton jäsenvaltioihin vaikuttavien kriisien hallitsemiseksi. Naton kriisinhallintaoperaatiot ja kriisivastetoimet voivat liittyä liittokunnan yhteiseen puolustukseen; muuhun sotilaalliseen toimintaan, kuten konfliktien ehkäisyyn, rauhanturvaamiseen tai -rakentamiseen; tai kulkuteihin tai luonnontuhoihin, kuten tulviin tai maanjäristyksiin, vastaamiseen. Terrorismin vastainen toiminta on kriisinehkäisyn ja -hallinnan yksi tärkeä ulottuvuus. Kriisinehkäisyyn ja -hallintaan kuuluu myös näiden kykyjen ja niihin liittyvän päätöksenteon jatkuva harjoittelu Naton päämajassa, sotilaallisessa komentorakenteessa ja pääkaupungeissa.

Naton sisäisessä suunnittelussa vakauttamiseen tähtäävistä kriisinhallintatehtävistä käytetään usein nimitystä "rauhan tukemiseksi toteutettavat operaatiot".

Natossa ei kuitenkaan ole käytössä virallista kriisinhallintatehtävien määritelmää.

SRTL pitää erittäin tärkeänä, että mahdollisesti Nato-operaatioihin lähetettävien rauhanturvaajien juridinen asema ja palvelussuhteen ehdot, vakuutusurva ja oikeus vammojen hoitoon sekä kuntoutukseen ja vertaistukeen on määriteltävä ennen operaatioihin osallistumista.

Ala-Sankila Jorma
Suomen Rauhanturvaajaliitto ry